

onomoustheou.org

Παράρτημα 8i: Ο Σταυρός και ο Ναός

Αυτή η σελίδα αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξερευνά τους νόμους του Θεού που μπορούσαν να υπακούονται μόνο όταν ο Ναός ήταν παρών στην Ιερουσαλήμ.

- [Παράρτημα 8a: Οι Νόμοι του Θεού που Απαιτούν τον Ναό](#)
- [Παράρτημα 8b: Οι Θυσίες — Γιατί Δεν Μπορούν να Τηρηθούν Σήμερα](#)
- [Παράρτημα 8c: Οι Βιβλικές Εορτές — Γιατί Καμία από Αυτές Δεν Μπορεί να Τηρηθεί Σήμερα](#)
- [Παράρτημα 8d: Οι Νόμοι Καθαρισμού — Γιατί Δεν Μπορούν να Τηρηθούν Χωρίς τον Ναό](#)
- [Παράρτημα 8e: Τα Δέκατα και τα Πρωτογεννήματα — Γιατί Δεν Μπορούν να Τηρηθούν Σήμερα](#)
- [Παράρτημα 8f: Η Τελετή της Κοινωνίας — Το Τελευταίο Δείπνο του Ιησού Ήταν το Πάσχα](#)
- [Παράρτημα 8g: Οι Νόμοι του Ναζηραίου και των Όρκων — Γιατί Δεν Μπορούν να Τηρηθούν Σήμερα](#)
- [Παράρτημα 8h: Μερική και Συμβολική Υπακοή που Σχετίζεται με τον Ναό](#)
- [Παράρτημα 8i: Ο Σταυρός και ο Ναός \(Αυτή η σελίδα\).](#)

Ο Σταυρός και ο Ναός δεν είναι εχθροί, και δεν είναι δύο «φάσεις» όπου η μία ακυρώνει την άλλη. Ο Νόμος του Θεού είναι αιώνιος (Ψαλμός 119:89· 119:160· Μαλαχίας 3:6). Το σύστημα του Ναού, με τις θυσίες, τους ιερείς και τους νόμους καθαρότητας, δόθηκε από αυτόν τον ίδιο αιώνιο Νόμο. Ο θάνατος του Ιησού δεν κατήργησε ούτε μία εντολή. Αποκάλυψε το αληθινό βάθος όσων οι εντολές ήδη έλεγαν. Ο Ναός δεν καταστράφηκε για να τελειώσουν οι θυσίες, αλλά ως κρίση για την ανυπακοή (Β΄ Χρονικών 36:14-19· Ιερεμίας 7:12-14· Λουκάς 19:41-44). Το καθήκον μας είναι να κρατήσουμε αυτές τις αλήθειες μαζί, χωρίς να επινοήσουμε μια νέα θρησκεία που αντικαθιστά τον Νόμο με ανθρώπινες ιδέες για τον Σταυρό.

Η φαινομενική σύγκρουση: το Αρνί και το θυσιαστήριο

Με την πρώτη ματιά, φαίνεται να υπάρχει μια σύγκρουση:

- Από τη μία, ο Νόμος του Θεού που διατάζει θυσίες, προσφορές και ιερατική υπηρεσία. (Λευιτικό 1:1-2· Έξοδος 28:1)
- Από την άλλη, ο Ιησούς παρουσιάζεται ως «ο Αμνός του Θεού, που σηκώνει την αμαρτία του κόσμου» (Ιωάννης 1:29· Α΄ Ιωάννη 2:2).

Πολλοί βγάζουν ένα συμπέρασμα που οι Γραφές ποτέ δεν βγάζουν: «Αν ο Ιησούς είναι ο Αμνός, τότε οι θυσίες τελείωσαν, ο Ναός τελείωσε και ο Νόμος που τις διέταξε δεν έχει πια σημασία».

Όμως ο ίδιος ο Ιησούς αρνήθηκε αυτή τη λογική. Είπε ξεκάθαρα ότι δεν ήρθε να καταργήσει τον Νόμο ή τους Προφήτες και ότι ούτε το παραμικρό δεν θα πέσει από τον Νόμο μέχρι να παρέλθουν ο ουρανός και η γη (Ματθαίος 5:17-19· Λουκάς 16:17). Ο ουρανός και η γη είναι ακόμη εδώ. Ο Νόμος στέκει ακόμη. Οι εντολές για τις θυσίες, τις προσφορές και τον Ναό δεν ανακλήθηκαν ποτέ από τα χείλη Του.

Ο Σταυρός δεν σβήνει τους νόμους του Ναού. Ο Σταυρός αποκαλύπτει σε τι πραγματικά έδειχναν.

Ο Ιησούς ως ο Αμνός του Θεού — εκπλήρωση χωρίς ακύρωση

Όταν ο Ιωάννης αποκάλεσε τον Ιησού «τον Αμνό του Θεού» (Ιωάννης 1:29), δεν ανήγγειλε το τέλος του θυσιαστικού συστήματος. Διακήρυξε το αληθινό νόημα κάθε θυσίας που είχε ποτέ προσφερθεί με πίστη. Το αίμα των ζώων δεν είχε δύναμη από μόνο του (Α΄ Πέτρου 1:19-20). Η δύναμή του προερχόταν από την υπακοή στον Θεό και από αυτό που εκπροσωπούσε: τη μελλοντική θυσία του αληθινού Αμνού. Ο Θεός δεν λέει κάτι και αργότερα αντιφάσκει (Αριθμοί 23:19).

Από την αρχή, η συγχώρηση πάντοτε εξαρτιόταν από δύο πράγματα που συνεργάζονται μαζί:

- Υπακοή σε αυτό που ο Θεός διέταξε (Δευτερονόμιο 11:26-28· Ιεζεκιήλ 20:21)
- Την πρόβλεψη που ο ίδιος ο Θεός όρισε για καθαρισμό (Λευιτικό 17:11· Εβραίους 9:22)

Στον αρχαίο Ισραήλ, οι υπάκουοι πήγαιναν στον Ναό, παρουσίαζαν θυσίες όπως απαιτούσε ο Νόμος και λάμβαναν πραγματικό, αλλά προσωρινό, διαθηκικό καθαρισμό. Σήμερα, οι υπάκουοι οδηγούνται από τον Πατέρα στον αληθινό Αμνό, τον Ιησού, για αιώνιο καθαρισμό (Ιωάννης 6:37· 6:39· 6:44· 6:65· 17:6). Το μοτίβο είναι το ίδιο: ο Θεός δεν καθαρίζει ποτέ τους επαναστάτες (Ησαΐας 1:11-15).

Το ότι ο Ιησούς είναι ο αληθινός Αμνός δεν σκίζει τις εντολές περί θυσίας. Αποδεικνύει ότι ο Θεός δεν έπαιζε ποτέ με σύμβολα. Όλα στον Ναό ήταν σοβαρά, και όλα έδειχναν σε κάτι πραγματικό.

Γιατί οι θυσίες συνεχίστηκαν μετά τον Σταυρό

Αν ο Θεός σκόπευε να καταργήσει τις θυσίες τη στιγμή που πέθανε ο Ιησούς, ο Ναός θα είχε πέσει την ίδια εκείνη ημέρα. Αντί γι' αυτό, τι συνέβη;

- Το καταπέτασμα του Ναού σχίστηκε (Ματθαίος 27:51), αλλά το κτήριο έμεινε όρθιο, ενώ η λατρεία συνέχιζε εκεί (Πράξεις 2:46· 3:1· 21:26).
- Οι θυσίες και οι τελετές του Ναού συνέχισαν καθημερινά (Πράξεις 3:1· 21:26), και ολόκληρη η αφήγηση των Πράξεων προϋποθέτει ένα λειτουργικό αγιαστήριο.
- Η ιεροσύνη συνέχισε να υπηρετεί (Πράξεις 4:1· 6:7).
- Οι εορτές συνέχισαν να τηρούνται στην Ιερουσαλήμ (Πράξεις 2:1· 20:16).
- Ακόμη και μετά την ανάσταση, οι πιστοί στον Ιησού φαίνονται στον Ναό (Πράξεις 2:46· 3:1· 5:20-21· 21:26), και χιλιάδες Ιουδαίοι που πίστεψαν σ' Αυτόν ήταν «όλοι ζηλωτές του Νόμου» (Πράξεις 21:20).

Τίποτε στον Νόμο, τίποτε στα λόγια του Ιησού και τίποτε στους προφήτες δεν ανακοίνωσε ότι οι θυσίες θα γίνονταν αμέσως αμαρτία ή άκυρες μόλις πέθαινε ο Μεσσίας. Δεν υπάρχει προφητεία που να λέει: «Μετά τον θάνατο του Υιού μου, θα σταματήσετε να φέρνετε ζώα, διότι ο Νόμος μου για τη θυσία καταργήθηκε».

Αντίθετα, οι υπηρεσίες του Ναού συνεχίστηκαν επειδή ο Θεός δεν είναι διπλογλίσσος (Αριθμοί 23:19). Δεν διατάζει κάτι ως άγιο και ύστερα το αντιμετωπίζει σιωπηλά ως ακάθαρμο επειδή πέθανε ο Υιός Του. Αν οι θυσίες είχαν γίνει ανταρσία τη στιγμή που πέθανε ο Ιησούς, ο Θεός θα το είχε πει καθαρά. Δεν το είπε.

Η συνέχιση της υπηρεσίας του Ναού μετά τον Σταυρό δείχνει ότι ο Θεός δεν είχε ποτέ ακυρώσει καμία εντολή που συνδέεται με το αγιαστήριο. Κάθε προσφορά, κάθε τελετή καθαρισμού, κάθε ιερατική υποχρέωση και κάθε εθνική πράξη λατρείας παρέμειναν σε ισχύ, επειδή ο Νόμος που τα καθιέρωσε παρέμεινε αμετάβλητος.

Η συμβολική φύση του θυσιαστικού συστήματος

Ολόκληρο το θυσιαστικό σύστημα ήταν συμβολικό στον σχεδιασμό του, όχι επειδή ήταν προαιρετικό ή στερούνταν εξουσίας, αλλά επειδή έδειχνε σε πραγματικότητες που μόνο ο ίδιος ο Θεός θα έφερνε κάποτε σε πλήρη ολοκλήρωση. Οι θεραπείες που επιβεβαίωνε ήταν προσωρινές — ο θεραπευμένος μπορούσε να ξανααρρωστήσει. Οι τελετουργικοί καθαρισμοί αποκαθιστούσαν την καθαρότητα μόνο για ένα διάστημα — η ακαθαρσία μπορούσε να επιστρέψει. Ακόμη και οι θυσίες περί αμαρτίας έφερναν συγχώρηση που έπρεπε να ζητείται ξανά και ξανά. Τίποτε από αυτά δεν ήταν η τελική εξάλειψη της αμαρτίας ή του θανάτου· ήταν θεοδιατεταγμένα σύμβολα που έδειχναν προς την ημέρα που ο Θεός θα καταργούσε τον θάνατο (Ησαΐας 25:8· Δανιήλ 12:2).

Ο Σταυρός έκανε δυνατή αυτή την τελικότητα, αλλά το αληθινό τέλος της αμαρτίας θα φανεί μόνο μετά την τελική κρίση και την ανάσταση, όταν εκείνοι που έπραξαν το καλό αναστηθούν σε ανάσταση ζωής και εκείνοι που έπραξαν το κακό σε ανάσταση κρίσεως (Ιωάννης 5:28-29). Μόνο τότε ο θάνατος θα καταποθεί για πάντα. Επειδή οι υπηρεσίες του Ναού ήταν σύμβολα που έδειχναν σε αιώνιες πραγματικότητες — και όχι οι ίδιες οι πραγματικότητες — ο θάνατος του Ιησού δεν τις έκανε περιττές. Παρέμειναν σε ισχύ μέχρι ο Θεός να αφαιρέσει τον Ναό ως κρίση — όχι επειδή ο Σταυρός τις

ακύρωσε, αλλά επειδή ο Θεός επέλεξε να κόψει τα σύμβολα ενώ οι πραγματικότητες στις οποίες έδειχναν ακόμη περιμένουν την τελική Του ολοκλήρωση στο τέλος του αιώνα.

Πώς λειτουργεί η συγχώρηση σήμερα

Αν οι εντολές για τις θυσίες δεν καταργήθηκαν ποτέ και αν το σύστημα του Ναού συνεχίστηκε ακόμη και μετά τον Σταυρό — μέχρι που ο ίδιος ο Θεός το έφερε σε τέλος το έτος 70 μ.Χ. — προκύπτει ένα φυσικό ερώτημα: Πώς μπορεί κάποιος να συγχωρηθεί σήμερα; Η απάντηση βρίσκεται στο ίδιο μοτίβο που ο Θεός καθιέρωσε από την αρχή. Η συγχώρηση πάντοτε ερχόταν μέσω υπακοής στις εντολές του Θεού (Β΄ Χρονικών 7:14· Ησαΐας 55:7) και μέσω της θυσίας που ο ίδιος ο Θεός όρισε (Λευιτικό 17:11). Στον αρχαίο Ισραήλ, οι υπάκουοι λάμβαναν τελετουργικό καθαρισμό στο θυσιαστήριο της Ιερουσαλήμ, τον οποίο ο Νόμος επιτελούσε κυρίως μέσω της έκχυσης αίματος (Λευιτικό 4:20· 4:26· 4:31· Εβραίους 9:22). Σήμερα, οι υπάκουοι καθαρίζονται μέσω της θυσίας του Μεσσία, του αληθινού Αμνού του Θεού που σηκώνει την αμαρτία (Ιωάννης 1:29).

Αυτό δεν αντιπροσωπεύει αλλαγή στον Νόμο. Ο Ιησούς δεν ακύρωσε τις εντολές περί θυσίας (Ματθαίος 5:17-19). Αντίθετα, όταν ο Θεός αφαίρεσε τον Ναό, άλλαξε τον εξωτερικό τόπο όπου η υπακοή συναντά τον καθαρισμό. Τα κριτήρια παρέμειναν τα ίδια: ο Θεός συγχωρεί όσους Τον φοβούνται και τηρούν τις εντολές Του (Ψαλμός 103:17-18· Εκκλησιαστής 12:13). Κανείς δεν έρχεται στον Μεσσία αν δεν τον ελκύσει ο Πατέρας (Ιωάννης 6:37· 6:39· 6:44· 6:65· 17:6), και ο Πατέρας ελκύει μόνο εκείνους που τιμούν τον Νόμο Του (Ματθαίος 7:21· 19:17· Ιωάννης 17:6· Λουκάς 8:21· 11:28).

Στον αρχαίο Ισραήλ, η υπακοή οδηγούσε έναν άνθρωπο στο θυσιαστήριο. Σήμερα, η υπακοή οδηγεί έναν άνθρωπο στον Μεσσία. Η εξωτερική σκηνή άλλαξε, όχι όμως η αρχή. Οι άπιστοι στον Ισραήλ δεν καθαρίζονταν από θυσίες (Ησαΐας 1:11-16), και οι άπιστοι σήμερα δεν καθαρίζονται από το αίμα του Χριστού (Εβραίους 10:26-27). Ο Θεός πάντοτε απαιτούσε τα ίδια δύο πράγματα: υπακοή στον Νόμο Του και υποταγή στη θυσία που Εκείνος όρισε.

Από την αρχή, δεν υπήρξε ποτέ στιγμή κατά την οποία το αίμα οποιουδήποτε ζώου ή η προσφορά σιτηρών ή αλεύρου έφερε πραγματικά ειρήνη ανάμεσα σε έναν αμαρτωλό και τον Θεό. Αυτές οι θυσίες ήταν διαταγμένες από τον Θεό, αλλά δεν ήταν η αληθινή πηγή της συμφιλίωσης. Η Γραφή διδάσκει ότι είναι αδύνατο το αίμα ταύρων και τράγων να αφαιρέσει αμαρτίες (Εβραίους 10:4) και ότι ο Μεσσίας ήταν προγνωρισμένος πριν από την καταβολή του κόσμου (Α΄ Πέτρου 1:19-20). Από τον Εδέμ, η ειρήνη με τον Θεό πάντοτε ερχόταν μέσω του τέλει, αναμάρτητου, μονογενούς Υιού (Ιωάννης 1:18· Ιωάννης 3:16) — Εκείνου στον οποίο έδειχνε κάθε θυσία (Ιωάννης 3:14-15· 3:16). Οι υλικές προσφορές ήταν ορατά σημεία που επέτρεπαν στους ανθρώπους να δουν, να αγγίξουν και να νιώσουν τη σοβαρότητα της αμαρτίας και να κατανοήσουν με γήινους όρους το κόστος της συγχώρησης. Όταν ο Θεός αφαίρεσε τον Ναό, η πνευματική πραγματικότητα δεν άλλαξε. Αυτό που άλλαξε ήταν η υλική μορφή. Η πραγματικότητα έμεινε ακριβώς η ίδια: είναι η θυσία του Υιού που φέρνει ειρήνη ανάμεσα στον παραβάτη και στον Πατέρα (Ησαΐας 53:5). Τα εξωτερικά σύμβολα

έπαψαν επειδή ο Θεός επέλεξε να τα αφαιρέσει, αλλά η εσωτερική πραγματικότητα — ο καθαρισμός που παρέχεται μέσω του Υιού Του σε όσους Τον υπακούουν — συνεχίζει αμετάβλητη (Εβραίους 5:9).

Γιατί ο Θεός κατέστρεψε τον Ναό

Αν η καταστροφή του Ναού το έτος 70 μ.Χ. είχε σκοπό να «καταργήσει τις θυσίες», οι Γραφές θα το έλεγαν. Δεν το λένε. Αντίθετα, ο ίδιος ο Ιησούς εξήγησε τον λόγο για την επερχόμενη καταστροφή: κρίση.

Έκλαψε για την Ιερουσαλήμ και είπε ότι η πόλη δεν αναγνώρισε τον καιρό της επίσκεψής της (Λουκάς 19:41-44). Προειδοποίησε ότι ο Ναός θα γκρεμιστεί πέτρα πάνω σε πέτρα (Λουκάς 21:5-6). Δήλωσε ότι ο οίκος έμεινε έρημος εξαιτίας της άρνησης να ακουστούν οι αγγελιοφόροι του Θεού (Ματθαίος 23:37-38). Αυτό δεν ήταν η ανακοίνωση μιας νέας θεολογίας όπου οι θυσίες γίνονται κακές. Ήταν το παλιό, γνώριμο μοτίβο της κρίσης: ο ίδιος λόγος για τον οποίο καταστράφηκε ο πρώτος Ναός το 586 π.Χ. (Β΄ Χρονικών 36:14-19· Ιερεμίας 7:12-14).

Με άλλα λόγια:

- Ο Ναός έπεσε εξαιτίας της αμαρτίας, όχι επειδή άλλαξε ο Νόμος.
- Το θυσιαστήριο αφαιρέθηκε εξαιτίας κρίσης, όχι επειδή οι θυσίες έγιναν ασεβείς.

Οι εντολές παρέμειναν γραμμένες, αιώνιες όπως πάντα (Ψαλμός 119:160· Μαλαχίας 3:6). Αυτό που ο Θεός αφαίρεσε ήταν τα μέσα με τα οποία μπορούσαν να εκτελεστούν αυτές οι εντολές.

Ο Σταυρός δεν εξουσιοδότησε μια νέα θρησκεία χωρίς τον Νόμο

Το μεγαλύτερο μέρος αυτού που σήμερα ονομάζεται «Χριστιανισμός» είναι χτισμένο πάνω σε ένα απλό ψέμα: «Επειδή ο Ιησούς πέθανε, ο Νόμος των θυσιών, οι εορτές, οι νόμοι καθαρότητας, ο Ναός και η ιεροσύνη καταργήθηκαν. Ο Σταυρός τους αντικατέστησε».

Όμως ο Ιησούς δεν το είπε ποτέ αυτό. Οι προφήτες που προφήτευσαν γι' Αυτόν δεν το είπαν ποτέ αυτό. Αντίθετα, ο Χριστός ήταν ξεκάθαρος ότι οι αληθινοί Του ακόλουθοι πρέπει να υπακούουν τις εντολές του Πατέρα Του όπως δόθηκαν στην Παλαιά Διαθήκη, όπως ακριβώς έκαναν οι απόστολοι και οι μαθητές Του (Ματθαίος 7:21· 19:17· Ιωάννης 17:6· Λουκάς 8:21· 11:28).

Ο Σταυρός δεν έδωσε σε κανέναν εξουσία να:

- Ακυρώσει τους νόμους του Ναού
- Επινοήσει νέες τελετές όπως η υπηρεσία της κοινωνίας για να αντικαταστήσει το Πάσχα
- Μετατρέψει τα δέκατα σε μισθούς ποιμένων

- Αντικαταστήσει το σύστημα καθαρότητας του Θεού με σύγχρονες διδασκαλίες
- Αντιμετωπίσει την υπακοή ως προαιρετική

Τίποτε στον θάνατο του Ιησού δεν εξουσιοδοτεί τους ανθρώπους να ξαναγράψουν τον Νόμο. Απλώς επιβεβαιώνει ότι ο Θεός είναι σοβαρός για την αμαρτία και σοβαρός για την υπακοή.

Η στάση μας σήμερα: να υπακούμε ό,τι μπορεί να υπακουστεί, να τιμούμε ό,τι δεν μπορεί

Ο Σταυρός και ο Ναός συναντώνται σε μία αναπόφευκτη αλήθεια:

- Ο Νόμος παραμένει ανέγγιχτος (Ματθαίος 5:17-19· Λουκάς 16:17).
- Ο Ναός έχει αφαιρεθεί από τον Θεό (Λουκάς 21:5-6).

Αυτό σημαίνει:

- Οι εντολές που μπορούν ακόμη να υπακούονται πρέπει να υπακούονται, χωρίς δικαιολογίες.
- Οι εντολές που εξαρτώνται από τον Ναό πρέπει να τιμώνται όπως είναι γραμμένες, αλλά να μην εφαρμόζονται, επειδή ο ίδιος ο Θεός αφαίρεσε το θυσιαστήριο και την ιεροσύνη.

Δεν ξαναχτίζουμε σήμερα μια ανθρώπινη εκδοχή του θυσιαστικού συστήματος, επειδή ο Θεός δεν αποκατέστησε τον Ναό. Δεν δηλώνουμε ότι οι νόμοι των θυσιών καταργήθηκαν, επειδή ο Θεός δεν τους ακύρωσε ποτέ.

Στεκόμαστε ανάμεσα στον Σταυρό και στο άδειο όρος του Ναού με φόβο και τρόμο, γνωρίζοντας ότι:

- Ο Ιησούς είναι ο αληθινός Αμνός που καθαρίζει όσους υπακούουν τον Πατέρα (Ιωάννης 1:29· Ιωάννης 6:44).
- Οι νόμοι του Ναού παραμένουν γραμμένοι ως αιώνιες διατάξεις (Ψαλμός 119:160).
- Η παρούσα αδυναμία τους είναι αποτέλεσμα της κρίσης του Θεού, όχι άδεια να επινοούμε αντικαταστάσεις (Λουκάς 19:41-44· 21:5-6).

Ο Σταυρός και ο Ναός μαζί

Ο σωστός δρόμος απορρίπτει και τα δύο άκρα:

- Όχι «Ο Ιησούς κατήργησε τις θυσίες, άρα ο Νόμος δεν έχει πια σημασία».
- Όχι «Πρέπει να ξαναχτίσουμε τώρα τις θυσίες, με τον δικό μας τρόπο, χωρίς τον Ναό του Θεού».

Αντίθετα:

- Πιστεύουμε ότι ο Ιησούς είναι ο Αμνός του Θεού, που στάλθηκε από τον Πατέρα για όσους υπακούουν τον Νόμο Του (Ιωάννης 1:29· 14:15).
- Δεχόμαστε ότι ο Θεός αφαίρεσε τον Ναό ως κρίση, όχι ως κατάργηση (Λουκάς 19:41-44· Ματθαίος 23:37-38).
- Υπακούμε κάθε εντολή που παραμένει σωματικά δυνατή σήμερα.
- Τιμούμε τις εντολές που εξαρτώνται από τον Ναό, αρνούμενοι να τις αντικαταστήσουμε με ανθρώπινες τελετουργίες.

Ο Σταυρός δεν ανταγωνίζεται τον Ναό. Ο Σταυρός αποκαλύπτει το νόημα πίσω από τον Ναό. Και μέχρι ο Θεός να αποκαταστήσει ό,τι αφαίρεσε, το καθήκον μας είναι σαφές:

- Να υπακούμε ό,τι μπορεί να υπακουστεί.
- Να τιμούμε ό,τι δεν μπορεί.
- Να μη χρησιμοποιούμε ποτέ τον Σταυρό ως δικαιολογία για να αλλάξουμε τον Νόμο που ο Ιησούς ήρθε να εκπληρώσει, όχι να καταστρέψει (Ματθαίος 5:17-19).